

LO GERONÉS

SEMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ		
Gerona	1 pesseta trimestre	
Fora	1·25 id.	id.
Estranger	1·50 id.	id.
Un número	10 céntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.er

Any 4.er

SECCIÓ GENERAL

LAS FIRAS D' ENGUANY

Han acabat ja las firas y festas que anyalment celebra la immortal Ciutat desde el 29 d' Octubre, dia de San Narcís, patró del bisbat, fins al 5 de Novembre. D' animació ha sigut molta la que hi ha hagut, sense que hagi succehit cap accident desfavorable. La concurrencia de forasters molt més numerosa que altres anys malgrat no haverse fet per la empresa del ferrocarril de T. B. y F. rebàxa de preus, com era de costum, ab lo que tindrà Gerona una cosa més que agrahir à una companyia, que sempre ha mercys-prehuat totas las reclamacions que ha fet la ciutat. Doném à continuació un resum de totes las festas y espectacles que han tingut lloc en los vuit dies:

Funcions religioses.—Aquestas, com de costum, s' han reduït al ofici solemne en la capella de S. Narcís en lo primer dia de firas y als funerals que per acort del Ajuntament se celebren anyalment lo 5 de Novembre pels qui moriren en los sitis de 1809 y 1809, no faltant tampoc en aquesta lo correspondient sermon ressenyant per miléssima vegada episodis d' aquells memorables fets.

Teatre Principal.—Ha fet son agost la companyia d' ópera que ha actuat durant aquests dies, donchs que quasi cada funció ha sigut un *lleno*. Y s' ho mereixia la empresa d' aquest any à diferencia de las d' anys anteriors que no feyan altre cosa que explotar al públic, portant companyias de lo pitjor que trobaven que aquell pagava com à bonas. En general la que demà se despedeix ha agratit, fora alguna excepció, com per exemple el tenor Sr. Royo, que ni en *Lo Trovador* ni en *La Lucrecia* y alguna altre que cantà, sabia lo que s' pescava. Nos donà à coneixer la empresa la *Cavalleria rusticana*, que agradà moltíssim, axis com també *La Sonámbula*, de molts anys no sentida en aquesta ciutat. Las demés obres que se posaren en escena se ressentiren de falta d' ensaigs. Hem de fer constar que cada dia hi hi menos cuidado en l' arreglo de la escena en nostre teatre, per manera que à seguir per aquet camí la escenari de nostre colisseu semblarà un teatre casullà, ahont n' hi ha prou ab tres decoracions: bosch, casa pobre y casa rica. Es degut això à dos coses: 1.ª el descuyt ab que té l'Ajuntament una finca que tant li produueix y que més podria produir si li dongués la gana de fer cumplir à las empreses y no condonés com moltes vegadas succeeix lo tant que deu percibir lo municipi, y 2.ª à la poca mira que tenen las empreses de posar las obres ab la propietat que requereixen, estanyantse per aquest cantó tot lo que poden; un exemple de això tenim en el *Faust*, que fins la llum Drumont fou suprimida.

Certamen literari.—Ab la ausència de totes las autoritats, perque si bé hi assistí lo governador, no estigué més que cinc minuts en lo lloc à elles destinat, va celebrarse lo dia 1er la reunió de premis als autors liorejats en lo 26e Certamen de l' Associació Literaria. Lo Sr. President del Jurat D. Emili Grahit donà lectura al discurs ressenyant alguns dels fets més memorables de la ciutat y de lo que n' digué regió gerundense en la guerra de la independència de primers de segle. Com ab la sola lectura del discurs no n' hi ha prou per fersen càrrec, nos reservem parlarne quan s' imprimexi; pero hem de fer constar que 'ns va cridar molt la atenció lo que sostingué respecte à la per ell anomenada regió gerundense que comprén, digué, poch més ó menos lo territori de l' actual província y suposant que aquesta formabhistòrica y políticament una verdadera comarca natural, ab caracters propis, l' anomena com hem dit ab lo nom de regió. Se fundà per tal afirmació en que la Iglesia la considerà com à tal fentne un bisbat; en considerar-se després com à corregiment, y posteriorment com à província. Oblida à nostre entendre lo Sr. Grahit que existeixen dintre la actual província tres comarcas diferents ab caracters distintius encara no del tot esborrats, à saber: La Selva, L' Empordà y la Montanya, à part de altres secundaris, com *Lo Geronés* y *La Garrotxa*; ho desmenteix ademés la existència del bisbat d' Ampurias, la del corregiment de Puigcerdà en temps de Felip V ademés del de Gerona, que comprenia bona part de lo que forma la província, y últimament la divisió oficial actual distinta també de la divisió eclesiàstica, ja que compren molt menys lo actual bisbat.

Lo Secretari del Jurat nostre company Sr. Morató, llegí sa memoria en català y féu constar que la desproporción que s' nota entre 'ls premis oferts y 'ls adjudicats es deguda, à la mesquinesa

Diumenge 7 de Novembre de 1897

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que s' remetin à la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari

Núm. 186

dels premis en relació ab lo tema que s' demana, que fa que molts s' extinguïn d' enviarhi, ja que no son compensats sos esforços.

Oberts los plechs que contenian los noms dels autors premiats, resultaren ser los següents:

Premi de la Reyna Regent.—D. Angel del Arco y Molinero; accéssits; D. Francisco Viver y Puig.

Premi del ex-governador Sr. de Etola.—D. Angel del Arco y Molinero.

Premi del ex-governador militar Sr. Roig.—D. Narcís de Fontanilles.

Premi de la Económica.—D. Emili Serrat y Banquells.

Premi del Sr. Compte del Villar.—D. Tomás Carreras y Aranau; accéssits; don Casimir Comas y Domenech y D. Miguel René y Cassola.

Premi del Sr. Vilallonga.—D. Lluís Labarta.

Premi de la societat «Talia».—Joan Manel Casademunt.

Premi de la Sra. Bausili de Jané (r. i. p.)—D. Pere Beleta y Gasull.

Premi del Sr. Grahit.—D. Joan B. Guell.

Premi de l' Associació.—Rvt. Jaume Collell.—Accéssits: don Narcís de Fontanilles, D. Ramir Tomás y Vilaró y D. Jaume Boix.

Las composicions llegidas foren molt aplaudides totes, havent de repetirse la lectura de *La Cullidora* del Sr. Casademunt, *Trista* del Sr. Fontanillas y *Los Besos* del Sr. Boix.

La concurrencia numerosa y escollida.

Corridas de toros.—Una novetat han presentat aquest any las firas: la inauguració de la plassa de toros construïda en lo terme municipal del veïn poble de Sta. Eugenia. Dos corridas s' han donaren per las quadrillas de Mazantini y Villita, los días 29 y 31 d' Octubre. Nos hem convençut per elles que per mes que s' fassí y digui, son las corridas de toros una diversió exòtica en nostre país, que no s'arrelerà per més esforços que s' fassin. Es lo que deya un amic nostre; pera que arrelia es precis parlar castellà, y nosaltres afegeim que s' precis sentir en castellà, y com això no s' lograrà mai perque al cor no se'l mana, d' aquí que 'ls toros serán sempre pels catalans un espectacle barbre, ahont assisteixen la major part, no pel espectacle en si, sinó per la gent que s' hi reuneix y pel aspecte de la plassa.

Y en tant es cert lo que dihem que may la plassa construïda à Figueras fa pochs anys ha pogut omplir-se, boy y assitirhi molts francesos, no perque siguin amics dels espectacles sanguinants, sino per la novetat de la diversió: ni ha'ver passat de mitja entrada las dos corridas que s' han donat en las passades firas, y això que s' tractava de la inauguració de la plassa y d' una cosa nova per molts. De las dos corridas, la primera anà com una seda, en la segona hi hagué un escàndol, dels propis d' aquest espectacles, ab los consabuts crits, renechs y tirament de ampollas y objectes à la plassa, tot per haverse negat en Mazantini à posar banderilles. En fi val més que no hem parlem.

Carreras de Velocípedos —Un' altre de las novetats d' aquestas firas, donchs que si se se feyan antes d' uns quants anys à n' aquesta part s' ha de tenir en compte que aquelles se verificaven à la Devesa, lloc no molt aproposit per aquests espectacles. Enguany s' han fet en l' hermos velódromo construït pel Club Velocipedista, quina inauguració se féu lo dia 30 del passat Octubre.

En las carreras celebradas en dit dia, guanyaren los senyors següents:

Preparatoria local.—Premi.—Sr. Boix.

Provincial.—1er premi, Sr. Llelys; 2^{on} Sr. Boix; 3er Sr. Plà.

Nacional.—1er premi, Sr. Abadal; 2^{on} Sr. Ninué; 3er senyor Peris

Consolació.—1er premi, Sr. Serra; 2^{on} Sr. Durán; 3er senyor Escuder.

La concurrencia bastant numerosa, no obstant lo desapacible de la tarde.

Concurs de coplas y festival.—Senyalats respectivament pel dia 3 y 4 se celebraren en lo Teatre Principal en comptes de ferse en el torin conforme se tenia projectat, à causa de la pluja. Prengueren part en lo primer las coplas «La Unió cassanense» de Cassà de la Selva, «La principal» de La Bisbal y la «Principala» de Perelada: las tres tocaren una sardana inédita del mestre Frigola à primera vista y després una de lliure elecció cada una de ellas. En lo festival hi prengueren part set coros: «La Erato» de Figueras, «La Taponera» de Palafrugell, «Gessoria» de S. Feu y de Guixols, «La de Salt», «La Regional», «Centre Federal» y

«Orfeon», d' aquesta Ciutat y la banda de Guipúzcoa. Se llegí en dit acte lo fallo del Jurat, que concedí los tres premis à les coples pel mateix ordre que las hem nomenades, si bé la de La Bisbal renuncià el seu. Lo fallo fou rebut ab forts pícaments de mans, considerant-lo tothom justissim, donchs que l' publich havia ja jutjat en lo mateix sentit del Jurat.

Lo teatre estava de gom à gom en lo segon dia y més de mitj plé el primer.

Altres diversions públiques.—Ademés dels espectacles ja resevats, hi ha hagut sardanas, concerts públics, los acostumats *pasacalles* y *retretas*, etc. y aquesta mena de diversions haurien sigut més à espaijarlo l' temps que l' ha donada ab plujas, essent la causa d' que la gent se retragués y deixés de concorrer à moltes d' elles.

Diversions particulars.—Las societas recreatives han procurat fer més agradable la estada dels forasters, donant balls, funcions de teatre, concerts, etc. Entre aquelles s' han distingit *Las Odaliscas*, lo *Centre Moral*, *Cercle Catòlic obrer* y l' *Club Velocipedista*, descollant entre totes lo *Casino Gerundense* que donà dos concerts y dos balls lluhidissims uns y altres, no solament per lo escullit de la concurrencia sino per lo notable sexteto encarregat de la execució de las pessas en los concerts. La galanteria de la societat arribà al extrem de posar à disposició dels socis y sus famílies cotxes, à fi de que no s'privessin à causa del temps de cap diversió.

Fins un altre any, si Deu vol.

X.

CIRCOL LITERARI DE VICH

Comissió executiva de la sepultura monumental de don Marián Aguiló en lo Monastir de Ripoll

MOLT RESPECTABLE SR.:

En la vetlla del dia 26 de Septembre prop passat celebrà l' Circol Literari una sessió necrològica dedicada à la bona memòria de D. Marián Aguiló y Fuster (que al cel sia) y organizada pels poetes y escriptors d' aquesta ciutat, deixables tots de tant inoblidable Mestre. Entre ells se conta, com generalment es sabut, lo senyor Canonge d' aquesta Seu y Mestre en Gay Saber Mossen Jaume Collell, qui, trobantse ausent d' aquí per motius de salut y desitjant à pesar d' això cumplir son deber de prendre part en l' acte, envià, per ser llegida en lo mateix, una notable lletra que fou aplaudida ab calor per l' auditori y que, publicada després per la majoria dels periódichs catalans, haurà arribat de segur à coneixement de vosté.

La idea qu' en dita lletra se proposa d' honrar la memòria del Mestre Aguiló enterrant sus mortals despullas en lo restaurat monestir de Ripoll es tant digna y tant acertada que, acceptada ab entusiasme general, la Junta d' aquesta Societat considerà, no solament com un honor, sinó també com un deber apropiarsela y fer tots los travalls que fosser necessaris per que, com més aviat millor, pogués véures realisada. A aquest fi, comensà dita Junta per designar una comissió que anés à presentar l' original de la lletra de Mossen Jaume Collell, al venerable Prelat Restaurador de Santa Maria de Ripoll, significantli que l' Circol Literari, si contava ab la vénia de S. E. I., comensaria à empêndre 'ls travalls per fer pràctich lo pensament. Lo senyor Bisbe rebé la lletra ab visible satisfacció y, no solament concedí la vénia que se li demandava, sino que s' oferí à ajudar als travalls en tot lo que ell pogués; cooperació de grandíssima valua que, com es natural, agrahí profundament lo Circol Literari.

Contant, donchs, ab la autorisació del Prelat y animada per sos oferiments y sus paraules, la Junta del Circol passà immediatament à posar la idea en coneixement de la familia Aguiló, demandantli sa conformitat, que obtingué desseguida. A las horas la esmentada Junta cregué arribat le cas de designar una nova Comissió que cuydás ja fins al final de la realisació del projecte, recayent la elecció en los qui subscriv-

hen las presents, faltats de competencia, bé que no d' entusiasme.

Tant aviat com aquesta Comissió estigué constituida, demanàrem venia al senyor Bisbe per tenir ab ell la primera reunió, en la qual coïnserem per fer-li present que la Comissió, per trobarse tant al costat de S. E. I., en la capital de sa Diòcesis y entremitj de Barcelona y Ripoll, se considerava apta per cuydar dels treballs podríam dirne d' acció privada que fará necessaria la traslació dels restos mortals de D. Marián Aguiló al restaurat Monestir, però que s' considerava incapàs é incompetent per dirigir per si sola los treballs d' acció pública, en los quals entenia dita Comissió que debien entrarhi totes las Societats, periódichs y demés entitats y elements que d' una manera directa ó indirecta están consagrats á la restauració, propagació y enaltiment de nostre llengua catalana, de la qual era viva encarnació l' insigne poeta de Mallorca. Abundant lo Prelat en las mateixas ideas de la comissió, s' acordà unànimament dirigir-se á totes aquelles corporacions y periódichs que tenen igual interès que nosaltres en honrar la memòria del patriarca de nostra literatura, no solament dintre del Principat sinó també en los reyalmes de Mallorca y de València y demés terras y encontradas hont encare es viu y parlat nostre idioma, perque de la manera més práctica y senzilla, ço es per medi de llurs Juntas Directivas las unes y de llurs Directors las altres, ayden ab llur consell y ab llur acció als subscriptis representants del Circol Literari. Y, com un dels primers treballs que cal embestir es la subscripció mitjansant la qual podrà realisar-se l' pensament, convidar á ditas Societats y periódichs á que, en la forma que cregan millor, obriu y fomentin dins llurs respectiva esfera d' acció dita colecta, podent entrar interinament las quantitats rebudas en las tresorerias de las citades Societats ó en las administracions del esmentats periódichs, fentse ca-rech després lo Depositari que oportunament elegirà de son sí aquesta Comissió.

En cumpliment d' aquest acord, nos dirigim a Vosté, distingit Senyor, per que desde l' honorós y merecut lloc que ocupa se digne respondre á nostre desitj, autorisant la suscripció y trevallant per son millor èxit, y significantnos, si ho creu convenient, tot lo que en concepte de Vosté, ja baix un carácter general ó baix un carácter particular, debém fer per traure l' major fruyt de nostra comanda.

La Comissió está segura de que l' entusiasme que sentirà Vosté per l' elevada idea que tractam de realisar, li farà planers tots los treballs que per ella haja de fer y passadoras totes las molestias. Y per açò mateix no creuen los subscriptis haver d' afegir altres paraulas á las dessusditas, més que suficients per sa ilustració y patriotisme, ni fer més per ara que oferí-seli en tot y per tot com sos servidors més afectes.

Visca molts anys.

Vich, 20 d' Octubre de 1897.—Joseph Viguer.—Antoni d' Espona y de Nuix.—Martí Genís y Aguilar.—Joseph Salarich.—Joseph Serdà y Deniel.—Joseph Fatjó Vilas.—Lluís B. Nadal, Secretari.

—

Accedint gustosos á la invitació del Circol literari de Vich y de la Comissió pel mateix nombrada, tant lo «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca» com la redacció de Lo GERONÉS, obran la suscripció á que s' fa referencia, esperant no sols de tots los catalanistas, sino ademés de totes les personnes amants de nostre llengua y de Catalunya, que procuraran contribuir en lo que pugan, pagant un just tribut de consideració á l' eximi mallorquí que consagrà al estudi de nostre llengua y al conreu de la nostre literatura la major part de la seva vida en un temps en que's vejan abandonades quasi de tothom, adelantantse á son brillant renaxement y encoratjanho ab sos concells y ab son exemple.

L' encarregat de rebre las suscripcions es en Pere Roca y Jordà, Tresorer del Centre.

Assamblea regionalista d' Alcañiz

Com ja tenen noticia nostres lectors, lo dia 24 d' aquest mes va celebrarse la primera Assamblea Regionalista d' Aragó á la simpática ciutat d' Alcañiz. Participà oportunament lo telégrafo lo carácter de verdader aconteixement que revestí aquell acte y segons los informes que s' corresponsal comunicaren á la premsa de per tota Espanya podia donar-se ben per satisfeta del èxit assolit la comissió de defensa que havia convocat pera la Assamblea; comissió composta de personas de tant arrelament á Aragó com son don Francisco Salés, arcalde d' Alcañiz, que la presidia, D. Eusebi Mullerat, D. Rafael Ardid, D. Joaquim Escanilla y D. Santiago Contel.

Figuravan entre 'ls assumptos presentats á la consideració de la Assamblea, los problemes més interessants pera l' desenvolupament moral y material d' aquella regió, ja que mercés á la política centralista absorvent y viciosa, han arribat á trobarse aquellas comarcas en un estat tal de decadència, que pobles enters no sabent about dirigir la mirada pera cercar los indispensables medis de vida, emigran á terras llunyanas, deixant solzament en son país la soletat y la miseria.

Lo Baix Aragó, com molt bé s' digué aquest dia á Alcañiz, es una de las comarcas quins interessos han sigut més preterits y oblidats per los Governos espanyols. Los seus abundosos fruys y 'ls carbons de las seves mines no podeu buscarse mercats per faltarlos hi vias de comunicació que permetin extráurels. Sense carreteras y sense líneas férreas no pot tenir cap regió la vida y la riquesa que escampan arreu aquestas per los camps que creuhan.

Y d' altra part, Aragó pateix de set. Terrer lo més arít d' Espanya, donchs, allí la capa pluvial tantost arriba de 20 á 25 centímetres al any, té recons ahont s' hi passan anys enters sense ploure. Remey per això no deixau d' havernhi. La construcció de grans pantanos pera reunir las aiguas á fi de compensar la carestía d' elles en los temps de seca y la canalisiació dels rius, ho son sens dupte. Mes la política espanyola, sobradament madrilenya y sobradament política, no té temps de preocuparse d' aquestas coses. Prou feyna li donan sas lluytas bisantinas, sas baralles d' ambicions y 'l seu trángul d' interessos mesquins, pera que pensi en preocuparse d' administrar. Y si això hagues de amohinarla una estona, qui pensa en las provincias? Pera governarlas ja té 'l cacich, intermediari entre l' poder central y las regions, y aquell ja s' cuidará de fer á cada hora lo que cregui més convenient als interessos del partit que 'l sosté.

Per la necessitat d' acabar tot aquest ordre de coses es perque s' aixecan de tots los indrets de la península 'ls clams més desesperats. Per aquesta mateixa necessitat es perque 'ls honrats aragonesos s' han reunit á Alcañiz en Consell regional y han comensat una campanya pariona de la que nosaltres de tant temps havém emprés, pera traure las funcions de la administració espanyola d' un centre corromput, expandintlas y donant vida propia á cada una de las regions.

Del acte portat á cap lo dia 24 á la ciutat d' Alcañiz n' esperém los millors resultats. Llegint la premsa aragonesa arribada aquests dies no podem fer menos que recullir molt falgueras impresions, ja que la reunió política que allí tingüé lloc, per la categoria de las personalitats presents, la adhesió de moltas corporacions municipals, la importància indubitable dels temes discutits y 'l calor d' entusiasme ab que l' acullí la gent d' Alcañiz, trobarà ressó en tota la terra aragonesa y haurá sigut segurament lo primer brot que anunciasi la florida de demà.

Segons llegim en *El Mercantil de Aragón*, va inaugurar la sèrie de discursos lo Sr. Contel, escriptor distingidíssim, que sapigué identificarse en grau superior ab las ideas del reunits com ho feren patents los aplaudiments ab que se l' interrompíá á cada pas. Desitjaríam poder nosaltres donar á ceneixer á nostres lectors un travall tan notable com es lo del Sr. Contel, pero en la impossibilitat de ferlo per sa molta extensió ne reproduhirém alguns párrafos.

«Conturbado el reino aragonés por la vacante que ocasionó la muerte de rey don Martín, produjo en el siglo XV aquellas guerras civiles en la que siete pretendientes se disputaban el derecho á la corona de Aragón; el 10 de Septiembre de 1411 se constituyó en esta ciudad el Parlamento aragonés para deliberar sobre aquella árdua cuestión, y como resultado de sus acuerdos y decisiones á últimos de abril de 1412 se reunieron en Caspe los nueve electores compromisarios para proclamar á D. Fernando Infante de Castilla.

Aquel hecho, único en la historia política del mundo y que tan alto mantiene, á través de los siglos, el nombre de Aragón, ha pasado á la posteridad con el dictado de *EL COMPROMISO DE CASPE*: como consecuencia de él terminó más tarde la guerra de las armas, y la paz de nuestro antiguo reino fué un hecho: suceso memorable y de imperecedero recuerdo.

Aragón, en aquel entonces, por su cordura, por su patriotismo y por su viril energia, supo imponerse para llevar á efecto un acto jamás imitado por ningú pueblo de la tierra.

¿Qué aragonés no siente hincharse sus venas al leer aquellas páginas de nuestra historia...?

Aquel Estado de Aragón, del que formaron parte integrante Catalunya y València, paseó el glorioso pendón de sus barras por Italia, Grecia y Constantino-

pla, al grito de nuestros tercios y al miogáveres: pla, al grito de nuestros tercios y al miogáveres: ferro! ¡Viva Aragón!

El Aragón de hoy és el Aragón de entonces: Aragón sucumbe; su autigna y brillante historia es pura leyenda, puesto que si descendientes de los héroes legendarios, aunque conservamos sus heredades, no sabemos demostrar que somos herederos, su patriotismo y de sus energías toda vez que hemos caido en el excepticismo y nos resignamos, mansedumbre y la incertidumbre, á vivir la vida del simple paria que acepta la miseria como único paraíso en lontananza. ¡Triste condición!

Aragón sucumbe, y es preciso que lo digamos alto en esta Asamblea para que llegue á oídos del Gobierno, para que la prensa —y sobre todo la regional— lleve á sus columnas las notas que aquí brotan, ayes de dolor y de sufrimiento de nuestra nación.

«Aragón paga sus tributos y da sus hijos para fender la patria; es llegado el momento de que respeto, sí, pero también con el indiscutible de que nos asiste, preguntemos á los altos poderes del Estado si los aragoneses somos dignos de que le otorgue los beneficios que disfrutan las demás provincias españolas. ó si por el contrario, ha de considerarnos como hijos espúrcos.

Desatendidos por los gobiernos de España, donados por los políticos que sacrifican el interés de los pueblos al suyo propio, en lucha abierta los partidos que han llevado al excepticismo á la mas rada y productora de nuestro empobrecido país, ninguna escuela política se ha preocupado en ser fondo de resolver el problema económico; todos se dirid—centro absorbente de la savia de España—lleva la cuestión política, el miedo personal, que nos encontramos—hay que decirlo con fraternidad aragonesa—ahitos de discursos y de propaganda política que no llevan carne más que á los pueblos que cobran grandes nóminas, mientras que el trabajador, ese que con su sudor riega la que cultiva, perece de hambre.

El regionalismo es una necesidad apremiante, que lo hemos concebido nosotros, caben en él, ingresar en él, todos los hombres honrados de los partidos; eso queremos, á eso vamos, y nos encontramos aquí con el propósito, solo y sivo, apartados por completo de toda mira política, crear un organismo que esté solo atento á los intereses morales y materiales de todo Aragón.

«Nuestro regionalismo condena á la mala política y á los insanos políticos; detesta los odios afines de la bandería condenándolos por antipatrióticos y perjudiciales para el bien público; deseamos el de todos aquellos buenos políticos, sean cuales sean sus ideas políticas, y á ellos acudiremos para ganar el bien general. *El Eco de Guadalupe*—que es el periódico al que pertenece la gloria de ser el primero de haber alzado el pendón regional en Aragón, muchísimos años, (en 1885) como puede verse en su colección—ha explicado claramente nuestro regionalismo, con precisión, con aquel patriotismo y con ilustración que tanto distingue á la correcta y genial pluma de su director mi querido amigo yerno don Ensebio Mullerat, siempre dispuesto á fensa de los intereses de nuestro país. Se han dirigido á nuestra campaña regionalista los periódicos siguientes: *El Eco de Guadalupe*, la *Miscelánea Turia*, *Heraldo de Aragón*, *Diario de Avisos de Zaragoza*, *Opinión*, de Teruel, *La Sinceridad de Caspe*, *La Regional*, *La Renaixença*; estos dos últimos de Barcelona.—*El Republicano de Teruel*, *El Agente Ferroviario*, *Diario de Tortosa*, *El Mercantil de Aragón*, *Derecha*.

El último mes de Septiembre celebré conferencia en la capital de Cataluña con D. Antonio Sunol, presidente de la *Unió Catalanista*, con el distinguido y genial dramaturgo D. Angel Guimerá, D. Rado Roure, D. Juan Bru Sanclément, D. Manuel Rinel-lo, D. Rómulo Quintana, D. Salvador Forcadell, D. Tomás Bosch, director del *Diario de Sabadell* y otros importantes regionalistas de Barcelona, quienes ofrecieron su incondicional apoyo en favor de nuestro regionalismo y de nuestros proyectos de utilidad pública, ofrecimiento que estimo de mucho valor porque la importancia de las personas, el organismo que preside el primero como Directorio del regionalismo de Cataluña, numeroso ya y potente, y porque de aquella región, hermana nuestra en la historia, es donde debe venir el germen fecundo de su cultura, de su civilización y de su progreso, y celebré tales conferencias porque creo firmemente que nos conviene á los

nalistas aragoneses la unió estreta con los regionalistas catalanes, á los que desde este sitio les envío un saludo cariñoso como expresión fiel de las simpatías que por ellos y aquel país siente mi corazón.»

Quan encara se sentían los aplausos a favor del senyor Contel, començà l' seu brillant discurs D. Pere Català d' Ocon, ric propietari de la província de Terol, fent la defensa de la agricultura, germana grau de la indústria y del comerç. Planyentse del abandono dels governs centralistes digué que anava á la Assamblea no pera demanar sino pera exigir, pera lograr lo que no es altre cosa que l' cumpliment dels devers del Govern, ja que aquest no acaba la seva missió després que ha aclaparat al contribuent feut efectius los més exagerats impostos. Acabà demanant que las bases del programa regional estessin d' acord ab las que proclama la Càmara Agrícola del Alt Aragó.

Parlaren també los representants de Caspe, Alcañiz, Tortosa y altres localitats, abundant tots eu las mateixas ó semblants opinions, passantse per fi á la discussió dels Estatuts per los que ha de regir-se la nova entitat regionalista.

Aquest es ràpidament descriu l' acte que han portat á cap los regionalistes aragonesos. Mercés á n' el Aragó que semblava soportar pacientment las vexacions y l' abandono del Gobern Central, entra resolt per lo camí de les reivindicacions. Al enviarli nostra carinyosa salutació per son despertament, dever tenim d' oferirli un lloc al costat nostre, que si en dies que repicaven á glòria agermanats, Aragó y Catalunya escrigueren los més hermosos fulls de nostre història, avuy que 'ns ajunta una mateixa desgracia, bonich es que, aplegats també, fent de nostres esforços un sol esforç y feut de nostres aspiracions una sola aspiració, travallém sense descans pera treure de mans d' un poble afavorit lo monopoli de la governació del Estat, y assolir així la desitjada autonomia pera totes las regions d' Espanya.

De (*La Renaixensa*)

Notícies

Oficials

DIPUTACIÓ PROVINCIAL.—*Sessió del 2 de Novembre.*—Presidits pel Sr. Governador Civil 19 Diputats, va celebrar la primera sessió de las del present període, en la qual lo senyor Governador saludà á la Diputació, contestantli la president Sr. Bassols, retirantse després aquell:

S' aprobaron la acta de la sessió anterior, los acorts de la Comissió permanent y la memòria semestral.

Fou elegit vice-president per 14 vots contra 5 en blanc D. Pere Ordí, y per 13 vots D. Narcís Negre y D. Ramon Gaudí delegat y suplent respectivament de las casas de Beneficència.

Gratificar ab un mes de haber als empleats que han intervingut en los treballs de la Comissió mixta de reclutament.

S' acordà celebrar 5 sessions:

AJUNTAMENT.—*Sessió del dia 3 de Noviembre (2ª convocatòria)*—Sens dubte per rahó d' esser festes nostre Ajuntament volgué també celebrarlas, així es que se limità la sessió á darse lectura á la acta de la anterior y á la aprobació de la mateixa.

Lo govern civil va ser dia passat una professió feta d' alcaldes y secretaris de poble, cridats sens dupte per rebre instruccions del representant interi del govern á la província, ja que l' efectiu no va fer més que prendre possessió y eutornaren á buscar la seva família. No atiné quines puguen esser aquestes instruccions, doncs d' eleccions encara n' hi ha per temps, y seria molt censurable que no haguessen tingut altre objecte que l' de recomanar determinades agències de negocis. Lo mal no seria nou y lo que convé es extipario en lloc de fomentarlo. També s' han imposat fortes penyes a alguns alcaldes, per faltes que, si ho son, obrant ab imparcialitat y justicia s' haurian de penyar a tots los de la província y de segur á tots los de Espanya. Nosaltres que 'ns fem càrrec de lo que exigeix la política de banderia, única que s' estila en nostre país, trobem que 'ls partits avans ho feien millor: quan combiava l' govern als qui no convenia se 'ls treya. Això era á lo menos obrar ab francesa. Lo qu' ara se fa es hipòcrita y rancorós y excita més totes les baxas passions.

Veyam ara qu' ha tornat lo Sr. Soldevilla si arreglará alguna cosa. Si no ho fa, s' apartarà completament de la política que van dir se proposava seguir y les obres no correspondràn á les paraules. Ab los pochs dies que es aquí, ja s' haurà pogut enterar de que á Gerona se juga fort y descaradament yalguns no s'amaguen de dir que 's continuará jugant.

—Desde 'ls darrers dies del mes passat, torna á sortir á Barcelona *La Renaixensa*, nostre valent y estimat company de causa y degà dels periódics polítics catalanistes. Pera que s' obrés aquest acte de reparació y de justícia, res hi valgueren les protestes de tots los elements catalanistes, ni l' acte importantissim celebrat á Gerona; hi sigut necessari que cambiés lo govern d' Espanya. Y es que a n' aquesta desgraciada nació, més que la llei, més que la justicia, poden les miserias y les influencies personals y 'ls nostres homens polítics y les nostres autoritats posar l' orgull, l' amor propi en sostener los seus actes, per errats que sian y per convenuts qu' estiguen de que s' han equivocat Son d' aquells que per penedits qu' estiguen d' una cosa no aniran mai Roma: això seria confessar la seva equivocació y ells volen ser tinguts per infalibles. Felicitem de tot cor á la redacció de *La Renaixensa* y a son director D. Pere Aldabert.

—Ha mort á Hostalrich lo general de brigada D. Eloy Elias y Etiazera, governador militar que havia sigut d' aquesta plassa (R. i. p.).

—Hem tingut ocasió de veure en la ferreteria de D. Jaume Casals un senzill aparato de gas acetileno, que consisteix en una lámpara portàtil, que un cop carregada, se produueix ella mateixa automàticament lo gas. Son maneig es fácil y está exempta de tot perill.

Carregant l' aparato ab 100 grams de carburo de calcio dura la llum unas quatre, horas no arribant son cost á 3 céntims per hora.

En los mateixos principis que está fundada aquesta lámpara s' han fet gasógenos perllums ab gasómetres sechs que tenen entre altres ventatges la de no tenir los mecanismes complicats que tenen altre classe de aparatos, y no ocupan més espai que una columna de més ó menos diamètre.

L' inventor d' aquells aparatos es l' Enginyer Industrial don Emilià Gimeno de Barcelona, que per lo títol que porta nos dona ja la garantia que haurá de ser un aparato molt més perfeccionat que los molts inventats desde un quant temps á n' aquesta part per gent que desconeixen los perills que pot portar los gas acetileno.

Felicitem al inventor per haver portat una perfecció tant notable á dits apartos, y no duptem que en las poblacions ahont no hi ha gas ni electricitat tindrán gran acceptació.

—Hem rebut lo n.º 32 corresponent al mes de Setembre del *Bulletí del Centre Excursionista de Catalunya*, que conté el següent sumari. Excursió á Roda, Mer y Meyá per Francesch Carreras y Candi. Catálech Espeleogich de Catalunya (continuació), per Norbert Font y Sagué. Bibliografia. Novas. Reparteix los cuaderns 12 y 13 de la obra *Lo Lluçanés* y la lámina de la obra l' art religiós en lo Rosselló que es una preciosa fototipia de la porta de l' Iglesia de Serrallonga (Vallespir).

—Dintre pochs días veurà la llum pública en Figueras, segons varem anunciar fa días, un periòdic catalanista, per més que lo contrari digui *La Lucha* d' aquesta ciutat.

—Nostre estimat company *Euskalduna* de Bilbao publica en son últim número un article demandant lo creació en la Universitat de Oñate de càtedras de dret é historia vascongats.

Celebrariam fossen escoltats sos prechs.

—Hem rebut lo número 116 de la notable Revista quinzenal ilustrada *Las Misiones Católicas*, que conté un variat é important text y notables gravats.

—Sembla que á conseqüencia de cert expedient format á determinat escribir d' aquest Jutjat, se promogué fa pochs días una forta cridoria entre lo expedientat y un conegut concejal, per rahó, segons se diu, de haver ressucitat un delicadíssim assumptu, del s' ocuparen ja á son temps los diaris locals.

—Segons tenim entès, la junta interina de la societat «Foment de la industria, comers y propietat» té molt adelantats los treballs de redacció dels estatuts que someterà dintre poch á la aprobació dels adherits. Lo número de adhesions aumenta segons s' ens diu, quedant obertas las llistas en los següents punts: D. Jaume Garriga, magatzem de vins, plassa del Marqués de Camps; don Narcís Pla, magatzem de farinas, carretera de Barcelóna; D. Pere Prunell, Rambla; Germans Clará, Cort-Real; D. Joseph Oriol Carbó, Cort-Real; D. Geroni Mas, Abeuradors, y D. Joseph Sendra, Plassa de la Constitució.

—Després de publicat en la *Gaceta* lo nombrament de Delegat d' Hisenda de Gerona á favor d' un tal Sr. Abella, ho ha sigut ab posterioritat, segons sembla, D. César Ordax y Avecilla.

—Ha sigut declarat cessant nostre amich y consoci D. Joseph Durán. Ho sentim de veras.

—Ingressaren en lo Sanatori de la Creu Roja de Barcelóna los soldats Lluys Garcia Expósito, de S. Esteve de Llémanta, y Adelmir Bassets, de Llagostera.

SECCIÓ LITERÀRIA

L' ESQUIROL

(Continuació)

• *Esquirol el mestre de la seva vida*

VIII.

...Quan el ministre de Déu formulà la pregunta, l' *Esquirol* quedà un moment pensatiu: la figura de la Carmeta, hermosa imatge d' un passat ditzós, aparegué en son cap ab relleu extraordinari; girà la

testa ab un moviment convuls pera deseixirsen y es topà ab la Layeta, representació del seu present; dirigí 'ls ulls enlayre, com per'escorcollar els misteris del avenir, y per últim, ab el defalliment del riu de mort que's firma la sentència, pronuncià 'ls dos mots que havian de lligar-lo per sempre més al joc del matrimoni.

Després fou preguntada la núvia, que respondé ab un «Si Pare» dit á boca plena, precipitadament, com si ja fes estona que 'l tingüés á punt...

Un cop finida la cerimònia, á tots dos els hi escapearon las llàgrimes, ocasionant algúns comentaris de la comitiva.

—*Esto es la emoción...*

—La mateixa alegria...

—Y això que quan algú plora, solen úir: «Quan el casaran riurà, si la dona li agrada.» ¡Mentida! Quan un se casa no està pas per orgas... A mi be m' agradava aquesta y no m' hauria costat gayre d' encendre las llàntias de San Lluch... ¡Qué cuyro m' esplican á mí!

Al ser al carrer, l' *Esquirol*, que anava vestit de negre, semblava que 's deixés d' assistir á uns funerals. Las estretas de mà dels concurrents al donar-li la enhorabona, li feyan la impresió que li hauríant fet els pésams rebuts á conseqüència de la mort d' un membre estimat de sa família.

Per fi, á la vèu de 'n Tano, se posà en marxa la comitiva, emprenguent el camí de la *Barca*. Travessaren la plassa de Sant Agustí, banyada pel sol del mitjà-dia; eixiren pel portal de Figuerola y's trobaren totseguit en la plena Devesa.

A causa de l' aigua cayguda 'l dia abans, la temperatura era forsa agradable.

Els espagosos passeigs, ombrejats pels plàtans que hi creixen formant ab las socas immenses columnades que sostenen las soperbas voltas d' atapahit fullam; els dos jardins enronrats d' aigua y adornats ab plantas de diferents menes; els rústecs paratges hont, lliure de las intrusions del home la Naturalesa, desenrotllantse independentemente, se manifesta hermosa en sas combinacions despulladas d' efectes rebuscats, captivadora en sa senzillesa... tot semblava dormir la mitjdiada, á la non-non que cantava 'l vent passant entre las branques y als besos del sol, què queya aplomat sobre aquella extensió verdajanta, escampant arréu sos benèfics raigs y fent, en alguns indrets, al introduhirse entre las fulles, la ilusió d' una polsina d' or travessant las mallas d' un vel taxonat d' esmeragdas.

JOSEPH MORATÓ Y GRAU.

(Seguirà.)

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del dia 6 de Novembre

Especies.	Mesures.	Pesetas
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'50
Mestall.	»	18'
Ordi.	»	9'
Segol.	»	00'
Civada.	»	9'00
Besses.	»	14'
Mill.	»	15'50
Panis.	»	9'
Blat de moro.	»	14'00
Llobins.	»	9'
Fabes.	»	13'00
Fabó.	»	13'50
Fassols.	»	24'
Monjetes.	»	21'75
Ous.	Dotzena.	1'50

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 7.—S. Florenci bisbe
Dilluns, 8.—S. Server.
Dimarts, 9.—S. Teodoro mr.
Dimecres, 10.—San Andreu.
Dijous, 11. S. Martí b.
Divendres, 5.—S. Martí p.
Dissabte, 6.—S. Estanislau

QUARANTA HORES.

Avui se troben en la Iglesia dela Congregacion.

SECCIO D'ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Mati	Tarde
Corréu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.	3	
Ràpit.	5'09	

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 3.ª y el ràpit de 1.ª y 2.ª.

De Gerona á Port-Bou

	Mati	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.ª.

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.	3'22	
Correu.	5'35	

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu á Gerona

	Mati	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistes (Juriol y Agost).		5'40

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Mati	Tarde
Núm. 2.	9'10	
Núm. 4.		3
Núm. 6.		6

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

De Amer á Salt (Gerona)

	Mati	Tarde
Núm. 4.	7'40	
Núm. 3.		1
Núm. 5.		4'30

ORDINACIÓNS

Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)

Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)

Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)

Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)

Pera Anglés, La Sellera y Amer á las 10 matí (correu) Hosta de Miquel Buix. (Plaça del Gra)

Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

TO GE RON VES

SETMANARI PORTA-VEU
DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.

Gerona.	1 pesseta trimestre
Fora.	1'25 id.
Estranger.	4'50 pessetas trimestre
Un número sol.	0'10 id.
	1'10 id.

L.A. PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plaça del Carril, 6, 2.^{on} Gerona

Sub-direcció Regional: D' ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinestres pagats: Rs. 3.524.286,92

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyias de segurs sobre la vida reunidas

Carrer Ample, núm. 64

BARCELONA

CAPITAL SOCIAL

15.000.000 DE PESSETES

Reservas en 31 Desembre de 1896. 9.235,908'05 p'ssetes

Capitals assegurats desde la fundació

de las C.^{as} fins al 30 Juny 1897. 195.906,957'44 »

Pagat per sinistres, pólissas vensudas

y altres comptes fins igual data. . 12.691,707'02 »

Delegat general en la Provincia

Joseph Coderch y Bacó

Representant en la Capital

Anicet Palahi

Agents en la mateixa

Toribí Corominas.—Narcís Boadas

CORREUS

ENTRADAS

Madrid.	8'48	matí.
Barcelona.	8'48	m.
França.	7'00	m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30	m.
Olot y sa línia.	5'30	
Sant Feliu de Guíxols.	7'00	m. y 6 tarde
Amer y sa línia.	6'30	m.
Sant Aniol y sa línia..	7'00	m.
Estanyol y sa línia.	7'00	m.

SORTIDAS

3'19 tarde
7'00 matí
8'48 m. y 8'00 nit.
11'00 m.
11'00 m.
9'00 m. y 6'00 tarde
10'00 m.
10'00 m.
10'00 m.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aigua Minòxima vegetal per teuyir lo cabell. No teval en lo mon, perquè á més de sos efectes marevollosos, tanca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent específich se usa en perruquería

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.

GERONA

Son tinturas superiors
las que en Máximo fabrica:
tenyintse ab elles, senyors
un vell, troba sense esfors
dona jove, guapa y rica.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA